

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:		Vychodí každú nedeľu.	Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝÁNSZKY.	Sem sa majú posilať predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednoilivé číslo 3 kr.			

Ľudová strana — jalovou.

Ze program ľudovej strany nemá nič iného za cieľ, ako revíziu cirkevno-politických zákonov a zhoľa nič iné, to sme my už neraz hlásali a pravdu našich slov potvrdilo najlepšie pojednávanie rozpočtu, ktoré sa práve na sneme dokončilo.

Ponevác pri pojednávaní krajinského rozpočtu každý vyslanec má príležitosť ku všetkému, čo sa týka stavu krajiny, prehovoriť a svoje náhľady a zkušenosť v sneme rozpovedať a ministrom do pozornosti odporúčať, mysleli a očakávali sme, že keď ľudová strana pred voľbami hlásala, ako ona veľmi pomôže ľudu, bohvie jaké veľavýznamné, hlboko do verejného života siahajúce rady a návrhy budú ľudovi ablegáti odporúčať k prevedeniu, aby sa stav obyvateľstva polepšil. Lebo ved' i ten komediant, keď tľčie na veľký bubon a zvoláva ľudí do svojej budy, predsa už len divákom volačo ukáže za ten groš! Ale musíme uznať, že sme sa nezklamali v našom predpokladaní, lebo veru ľudovi ablegáti zhoľa nič prospesného, ku odpomoženiu biedy nášho ľudu neodporúčali, lebo ani nemohli

odporúčať, a lepšie opravy, lepšiu odpomoc proti našim neblahým pomerom, akú má v programme liberálna strana odprúčať ani nevedeli a kde sa o to pokúsili aj urobiť, tam sa stali smiešnymi.

Pozrime že, čo robili ľudovi vyslanci, keď liberálna strana vážne pojednávala krajinský rozpočet, teda štátne gazdovstvo.

Ponajprv váľali všetku vinu na liberálnu

stranu, že kandidáti ľudovej strany zväčša poprepadávali. Každý rozumný človek vie síce, že toho nebola liberálna strana, ako taká, príčinou, ale jej vznešený program, ku ktorému sa viac voličov pridružilo, než ku programu ľudovej strany. Potom sa trápili pre miesta, v sneme

nechceli sedieť za Kossuthistami. Urobili im k vôli. Odporúčali stavanie škôl, ako keby sa to nebolo dosavád dialo; a jak sa to nedeje, jako by sa malo, toho príčinou je to, že k hromadnejšiemu stavaniu škôl niet dostatočných peňazí. I tu sa musí pokračovať s kroka na krok. Vôbec, čo dobrého odporúčali ľudovi vyslanci vládě, s tým sa vládě už dávno zaoberá, pracuje na tom, a keď vec dozrie, predostre návrhy zákonov snemu ku pojednávaniu.

Štefan Rakovszky, vyslanec ľudovej strany bol zadal návrh, aby sa bursa oddanila a daň snížila, ale ani tým nepovedal nič nového. Minister financií

Lukács mu aj hneď dal odpoveď. Návrh o oddaní bursy, je už hotový, a minister čaká len na to, aké premeny budú zavedené na burse, aby primerane týmto návrh zákona opravil a tak potom dobrý, v každom ohľade zodpovedajúci návrh snemu predostrel. Chce teda predostreť dokonalý návrh a za to zasluhuje len pochvalu. Ohľadom reformy dane sú porady v prúde, ohľa-

Zvestovanie Panny Marie.

dom sníženia pozemkovej dane musí sa ale preskúmať oprávnenosť tejto požiadavky. Teda i s týmito otázkami sa vláda zaoberá a že vážne, vidíme, že vedie v tých otázkach porady a nechce len tak povrchno odbudnúť všetko.

Ale skoro by sme boli neuznanlivými ostali naproti ľudovej strane, že nič nového neodporúčala k odpomoženiu biedy. Ba áno, musíme to uznať. Darmo je, čo je pravda, je pravda. Vyslancem ľudovej strany a redaktor «Krešťana» páter Mikuláš *Lepsényi* odporúčal novotu, asíce, aby ľud mohol svoju daň vyplácať aj *zbožím, hrachom, šošovicou a zemiakmi*. Počuj svete! Pán páter sa zaiste pozabudli, mysleli že stoja na kancli v kostole daktorej maličkovej dedinky a neprišlo im chudákovi na um, že by potom tú výhodu, ktorú by dostali gazdovia, žiadali si a to *úplným právom, aj remeselníci* a potom by chcel daň vyplácať obuvník topánkami, krajčír nohavičiami, kováč potkovami, kolár kolesami, klobučník klobúkami, včelár medom, udenár klobásami, bača brinzou a lojom, kožušník kožuchami a baraničiami, stolár posteľami, povrazník povrazmi, maliar obrazmi, pán *Lepsényi* Krešťanom atď. Však pán páter, to by bolo pekné. Čo? Pán páter si akiste mysleli, že keď niektorý kňaz na dedine prijme za sobáš *mericu* pšenice, za krst pár *čižiem*, za väčku *deň oračky* a za pobrah *mieru* raže, že to môže aj štát urobiť.

Toto bol jediný nový návrh ľudovej strany ku odpomoženiu biedy nášho ľudu, ktorý liberálna strana v svojom programme nemala a veríme, že ani mať nebude!

Slovo k rodákom.

Tu je jaro, aspoň by už malo tu byť. Deň Jozefa pospolite prvým jarným dňom menujeme tu na Horniakoch, no a ten sa už pomínul, pritom všetkom zas len dážde, sňah a víchor. Jará naše nie sú priaznivé, snáď preto, aby sme s nehodami ostatných čiasťok roka spokojnejší boli a aby sme za jarom nebanovali. I v národno-štátnom živote našom jaro naše tiež nenie takým, aké by sme si želali, ba ani len takým, aké by náš pracovitý, tichý, verný a spoľahlivý ľud zaslužil. Dávno sa minul náš prvý jarný deň, bol to 15. marec blahej pamäti roku 1848. Vtedy zasvietilo nám slnko slobody a národ chystal sa k jarnej sejbe na celej čiare, v každom odvetví svojho verejného života. Skoro ale prišli chmáry. ba vyše desaťročná tuhá, krutá zima, ktorá ale, bárs mnoho a fažko škodila nám, predsa nás nezničila. Večné zákony pravdy prišli k platnosti a národ dožil sa opravdového jara. Siali, sadili sme všestranne; pestovali sady a Boh požehnával prácam našim. Zakvitly nivy národa, a

bárs aj všeliaké nehody, ba aj pohromy stíhaly nás, predsa s blahou nádejou bolo nám voľne hladieť do budúcnosti. Mnohé siatiny naše už aj ovocie ukazovali, ba tu i tam sme sa skoro k žatve chystali: keď zrazu neočakávane a nezaslúžene hromady ľudových chrústov vrhly sa na polia národné, nivočiac svornosť, vzájomnosť a spoločenskú lásku.

No veríme v Boha, že s pomocou jeho i túto pohromu prevládeme, a to tým skorej, lebo pohlavári ľudovej strany sami starajú sa o to, aby sme ich v opravdovom svetle vidieť, aby sme ich v skutočnosti poznať mohli.

Zástupcovia tejto māmivej strany až priveľmi roztrubujú, že len oni, a len oni zastávajú veškeré záujmy ľudu. Že oni zastupujú celý národ, bez všetkých strannických zámerov že oni vykorení chcú každú sobeckosť, no a zvlášte vraj korrupciu. Také sú ich reči, ktoré ľahko sa hovoria a ušiam milo znejú: no aké sú ale skutky?! Verejne je známo, že horný okres Oravy takmer jedhlasne zvolil za ablegáta Zoltána Zmeškala jedného z prvých členov ľudovej strany; známo je aj to, že v dolnom okrese takou samou agitáciou ako v hornom, farári mnohé stá občanov do ľudového tábora svojho zvedli, no najznámejšie je, že Orava právom medzi najchudobnejšie stolice krajiny patrí; že okrem nevyhnutných úradov iného nič nemá, čo by jej groša prinieslo. Nie dost, že utratila kráľ. sedriu, ktorú jej Liptov ulovil, a tu povstane prechýrny zástupca ľudu Štefan Rakovszky a žiada od ministra, aby biednej Orave ešte aj finančnú direkciju vzal, a dal ju Liptovu, pravda do Ružomberka, lebo to je rodný okres pána veľkostatkára Štefana Rakovszkého. Poďakujte sa mu tisíce zavedených Oravcov, ako aj vášmu zástupcovi Zoltánovi Zmeškalovi, ktorý vás kamarátstvu k vôli mlčaním zastával. Hej, nezištní, nesobeckí, a len za dobro veškerého ľudu zaujatí sú ľudárski ablegáti, to je pravda, ale len v mesiaci.

Druhý zástupca ľudový vás už všeobecnejšie zastával, a málo chybovalo, že nedostal patent, výlučnú výsadu, na svoj múdry nápad. Je to Mikuláš *Lepsényi*, ktorý žiadal, aby ľud dane nie peniazmi, lež zbožím platil. Nezlaknite sa rodáci moji, že ostatný korec žita alebo pšenice musíte zaniest na daň, nevďačná vláda kolossálny návrh neprijala. A dobre urobila, lebo predne vy zbožia tak či tak zriedka máte, a potom keďby ste ho aj mali, nebolo by to tak všeplatne jednaké, ako sú tie groše. Ktože by ho triedil? Ktože by mu cenu určoval? A ktože by s ním furmanil veselo a na štátne útraty? Čímže by ale platil remeselník, muzikant, pastier? Drotári by ešte dost dobre obstáli, tí by dodávali pasce na myši, aby tieto štátno-daňové zbožia nenivo-

čily. Poznať, že je pán Lepsényi pátrom, pozná kňazské vrece, do ktorého sa všetko zmestí i zrno, strukovina, múka, sol, slanina a viazanice ľanu. Jemu je daň príbudzná kolede, preto ten múdry návrh.

Pán Lepsényi lepšie nič, ako túto čudnú myšlienku? Ak ľudová strana len takéto spôsoby pozná na oblaženia ľudu, tak nech čím skôr odstúpi z dejišťa verejného účinkovania a dá plac múdrejším a skúsenejším liberálom.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Ministerský predseda barón Bánffy bol po návrate kráľa z francúzskeho primoria na výsluchu u Jeho Veličenstva. Pri tejto príležitosti podal barón Bánffy zpravu kráľovi o stave vyrovnania.

Kongres v otázke katolíckej autonómie. Minister verejnej výučby a náboženstva doručil už ostrihomskému primasovi prípis, poťahujúci sa na svolanie kongressu v otázke katolíckej autonómie. Biskupský sbor bude počiatočkom budúceho mesiaca vydržiavať v tejto záležitosti poradu.

Inkompatibilita. Inkompatibilitou nazýva sa ten pád, keď krajinský vyslanec je členom nejakého takého podniku, ktorý stojí s vládou v kontraktuálnom pomere. V smysle I. zákona z r. 1875. takýto vyslanec musí sa alebo ablegátstva zriecť, alebo odstúpiť od toho podniku. Teraz sa mnoho hovorí na sneme o tejto inkompatibilite (slovensky *nesrovnalosť s vyslanectvom*). Vyslanec Várossy upozornil snem, že štyria vyslanci sú direktormi tej banky, ktorá vzala do prenajmu od vlády triednu lotteriu, ktorá prvým májom vstúpi do života miesto malej lutrie. Záležitosť patričných vyslancov pojednáva teraz inkompatibilitný odbor snemu.

V súvis s týmto prišli do reči vedľajšie postavenia aj iných vyslancov, ktorí tiež zastupujú také miesta, ktoré prípadne môžu byť považované za také, ktoré sa s vyslanectvom nesrovnávajú. Následkom tohoto bude pravdepodobne nový zákon vynesený, ktorý určite vy počíta čím nesmie byť vyslanec.

Voľba krajinského vyslanca v Budapešti. Jako čitatelia vedia, vyslanec elisabetského predmestia v Budapešti, Karol Morzsányi, na vyzvanie liberálnej strany zrieknul sa bol vyslanectva. Liberálna strana vytvorila ho zo svojho lona preto, lebo sa dokázalo o ňom, že prijal 40.000 zlatých prepitného od tých židov, ktorí vzali do prenájmu vstupenky na minuloročnú milennárnu výstavu.

V pondelok bola voľba v elisabetskom predmestí a za vyslanca znovu bol vyvolený Karol Morzsányi väčšinou asi 200 hlasov. To veru ani najmieň neslúži ku

eti voličom elisabetského predmestia, že si za ablegáta znovu zvolili takého človeka, ktorý sa pre nečestný skutok ablegátstva musel zriecť.

Jako počuť, Karol Morzsányi neprijme mandát. To by bolo najmúdrejšie.

Návrh zákona o sriadení porotných súdov. Minister pravosúdia zadal návrh zákona o sriadení porotných súdov. V smysle tohoto návrhu urazenia na eti prevedené na privátnych osobách pomocou tlače nebudú patriť k porotným, lež k riadnym súdom. Ďalej na ustálenie kr. kúrie a snemu môže byť účinkovanie porôt na istý čas v celej krajine vyzdvihnuté. Tieto dva body, ktoré ohradzujú slobodu tlače vzbudily v istých kruhoch obavu, otázne je, či ich snem prijme.

Návrhy zákona o vyrovnani. Jaknáhle bude rakúsky snem sriadený, čo sa stane začiatkom budúceho mesiaca, vlády predostrú v oboch parlamentoch návrhy zákonov o vyrovnani. Najnovšie chýry z Viedne hovoria, že návrhy budú len potom predostreté, keď kvótové odbory ustália výšku kvóty, takže potom jak návrhy vyrovnania, tak aj otázka kvóty budú odrazu pojednávane.

Nemecký cisár v Rusku. Po návšteve nášho kráľa odcestuje v máji aj nemecký cisár do Petrohradu, aby vrátil návštevu ruskému cárovi.

Z ostrova Kréty. Ačkoľvek je stav na ostrove Kréte už o mnoho pokojnejší, kresťania a turci sa ešte vždy škrtia. Lode europejských mocností už úplne uzavrely ostrov, tak že ani dnu ani von nepustia ani ľudí, ani potravné články. Jak Grécko neodtiahne s vojskom s ostrova, europejské mocnosti uzavru aj grécke prístavy. Grécko ešte vždy zbrojí a shromažďuje svoje vojská proti Turecku.

Slávnosti v Nemecku. 21. marca slávil v Nemecku staročinu pamiatku narodenia nemeckého cisára Vilhelma I. Slávnosti boly skvelé, odhalená bola socha cisára Vilhelma I. pod jehož panovaním bolo dneskajšie Nemecko utvorené. Na slávnostiach bola aj naša monarchia zastúpená, asice arcikniežatom Fridrichom.

KRAJINSKÝ SNEM

Krajinský rozpočet je po deväť týždňovej debatte šťastlivo prijatý.

Dňa 16. marca. Pokračovalo sa v pojednávani rozpočtu ministerstva pravosúdia, *Polónyi* zaujal sa pisárov a diurnistov pri súdoch, pre ktorých žiada lepšie platy.

Minister *Erdély* sľúbil, že vláda najbližšie zadá návrh zákona, ktorým sa postará o budúcnosť diurnistov.

Vyslanec *Rátkay* vytýkal, že pozemkoknižný ústredný úrad prijíma nemecké prípisy od direktí rakúskych železníc.

Minister *Erdély* osvietil záležitosť v tom smere, že ohľadom prípisov panuje medzi Rakúskom a Uhorskom dohodnutie, v smysle ktorého rakúsky pozemkoknihový úrad prijíma maďarské a uhorský nemecké prípisy.

Hovoril ešte Kornel *Emmer*, štátny sekretár *Plosz* a Elek *Gyóri*.

Dňa 17-ho marca. Dnes bolo dokončené pojednávanie rozpočtu ministerstva pravosúdia a započalo sa pojednávanie ministerstva financií. *Rátkay* žiada opravy pri vedení pozemkových kníh. Poukázal nato, že sú ešte veľmi mnohé pozemky nie zaznačené do gruntovných kníh. Žiada od ministra, aby sa v takých obciach, kde sa oddelenie pasienok už previedlo, zaznačenie pozemkov do gruntovných kníh hneď previedlo.

Minister *Erdély* tvrdí, že je pôda zaznačená v gruntových knihách, kde je nejaká chyba, toho príčinou je nebalosť ľudu. Prejdúc na otázku slobodnej tlače, hovorí, že vláda nechce potlačiť slobodu tlače, len to chce previesť, aby urazenie cti privátnych ľudí patrilo k riadnym súdom a nie pred poroty.

Keď ešte *Barabás* predniesol prosbu, aby vláda pre súdy stavala príhodne budovy, bol rozpočet pravosúdia vybavený.

Nasledoval rozpočet ministerstva financií.

Po referentovej reči, v ktorej oboznamoval snem s rozpočtom finančného ministerstva, Franc *Kossuth* hovoril hlavne o vyrovnaní s Rakúskom a vyzýva opozície, aby spojenými silami pracovali natom, žeby Uhorsko pri vyrovnaní nebolo ukrátené.

Arányi žiada uľahčenie tiarch nižších tried obyvateľstva.

Dňa 18. marca. Štefan *Rakovszky* zadal návrh, vzťahujúci sa na oddanenie bursy a zníženie pozemkovej dane.

Josef *Felegdi* žiadal pre malý priemysel takú podporu, aby tenže mohol konkurrovať s veľkým priemyslom.

Ladislav *Okolicsányi* poukázal na nadužívania pri vyárendovaní regálu. Prosí ministra, aby prekazil, žeby jednotliví špekulanti mohli vyárendovať regále po celých stoliciach.

Gejza *Polónyi* ponosuje sa, že sa krémy množia a s nimi zároveň šíri sa opilstvo. Žiada, aby vláda dozerala nato, žeby tí krémari boli trestaní, ktorí opilým ľuďm dávajú pálenku, taktiež aj tí, ktorí borgujú vyše 2 zlatých.

Minister financií *Lukács*. Poučuje snem, že sa krajské výdavky od r. 1897. preto zvýšily tak značne, lebo vlast naša v každom ohľade rýchle napreduje. Prejdúc na reformu daní, hovorí, že je ešte potrebné znáť niektoré dáta, jaknáhle bude vláda všetko znáť, čo potrebuje, hneď predostrie návrh zákona o reforme daní. Čo sa týče zníženia pozemkovej dane, tu treba najprv rozhodnúť, či je žiadosť táto oprávnená. Návrh zákona o odanení bursy je už tiež hotový, jaknáhle bude príhodný čas, vláda ho hneď zadá.

S tým bolo všeobecné pojednávanie rozpočtu ministerstva financií ukončené.

Dňa 19-ho marca. Dnes sa započalo a aj dokončilo podrobné pojednávanie rozpočtu finančného ministerstva. Štefan *Rakovszky* žiadal preloženie finančnej

direkcie z Dolného Kubína do Ružomberku, sama direkcia toto preloženie už viac ráz prosila.

Minister *Lukács* odpovedal, že ohľadom preloženia dolnokubínskej finančnej direkcie sú v ministersve dva plány, dľa jedného má byť otázna direkcia preložená do Liptovského Sv. Mikuláša, dľa druhého plánu do Ružomberka. Pri reforme finančných direkcií bude otázka táto konečne riešená.

Keď prišiel rad na daňové úrady viac vyslancov žiadalo postavenie daňových úradov v ich okresoch.

Minister *Lukács* vyhlásil, že vláda zamýšľa rozmnožiť počet daňových úradov ale len tam, kde to bude súrne potrebné.

Pri položke direktnej dane gróf *Benyovszky* upozornil vládu na veľké vzrastanie príražkovej dane obcenej.

Mikuláš *Lepsényi* žiadal, aby sa daň mohla platiť nielen peniazmi, lež aj zbožím.

Minister nemôže prijať návrh *Lepsényiho*.

Pri doháne vyslanec *Berlicska* žiadal, aby minister dovolil, žeby i malí pestovatelia mohli dohán pestovať pre cudzozemsko.

Ján *Molnar* žiadal rozmnoženie soľných úradov,

S týmto bolo pojednávanie rozpočtu dokončené.

Dňa 20-ho marca. Na dneskajšom zasadnutí predostrel minister pravosúdia návrhy zákonov o porotách, o uvedení do života trestného postupovania.

Zatým boli pojednávané prosby súdov o vydanie niektorých vyslancov.

Dňa 22-ho marca. Dnes byly prijaté záverečné účty z roku 1895. Zatým odpovedal minister vnútra na interpelláciu *Lepsényiho*, zadanú v záležitosti matrikára v Lednici a v Lopašove. Minister vyhlasuje, že ten, ktorý upovedomil *Lepsényiho* v rekommandovanom liste o nesprávnom zachádzaní matrikára v Lopašove, bol zle informovaný a že o tomto i *Lepsényiho* samého upovedomil. (Smiech.) *Lepsényi* práve tak dobre vie, ako minister po prevedenom vyšetrovaní, že sa vec cele inak mala, ako to *Lepsényi* bol povedal. Patričné stránky byly sa dohodly s matrikárom, že cieľom uzavrenia sňatku prídu v nedelu predpoludním o 9. hod. a vzdor tomu prišly popoludní z dákekosi krštenia v takom stave, že matrikár bol nútený ich domov poslať, ale na druhý deň 1. februára ich zodal o čom ostatne i *Lepsényi* vie.

Aj matrikár v Lopašove cele správne zachodil, keď stránky odmietnul, lebo dľa zákona možno bolo ich sodat len v stredu.

Minister sa potom odvolal na svoj obežník, ktorý vydal na matrikárov, aby sa už počas ohlášok dohodli ohľadom času uzavrenia sňatku a aby brali do ohľadu oprávnené žiadosti sňatkov uzavierajúcich stránok. Prosi snemovňu, aby vzala odpoveď v známosť. Odpoveď bola v známosť vzatá.

Vystahovanie do Ameriky.

Už od rokov ustavične trvá vystahovanie nášho ľudu do Ameriky, napriek tomu, že verejná tlač vystríhaním a opisovaním tamojších pomerov húfné vystahovanie zamedziť sa snažila. Verejná tlač prináša smutné zprávy o osude vystahovalcov, uverejňuje týchže listy, aby sa o pravde každý tým dôkladnejšie presvedčil, výkazy sdeľuje o tom, koľko vystahovalcov zápasí za širokým morom s biedou, koľko ich zahynie pri ťažkej práci v baňach, ale toto všetko málo osoží, ľud náš len baží za Amerikou, jako za zemou medom a mliekom oplývajúcou. Politické medzítka vynasnažujú sa, aby vystahovalcov vo vykonávaní ich predsavzatia odhovorili a nemajúcim potrebné passy na hraničných staniach prekazia cestovanie a dovedú ich späť do rodnej obce. — ale napriek všetkému tomuto vystahovanie len ďalej trvá. Agenti už priučili vystahovalcov aj tomu, že jako majú politickú vrchnosť oklamať. S passami do Ameriky dopravených vystahovalcov o krátky čas cestujú zas tí, ktorým cestovný lístok politická vrchnosť vydať odoprela.

Nesvedomíť agenti vábia ľud, a tento verí ich slovám. Že jak často mu v cudzine nešťastie a bieda hrozí, toho si takmer ani nevšimne, len to bere do ohľadu, že jednému alebo druhému jeho súdruhovi šťastie poslúžilo, že si niektorý vystahovalec v Amerike pomohol, ba aj peniaze domov posielal. Nuž aj jeho môže šťastie potkať, aj on si môže v cudzine pomôcť. Toto smýšľanie opanuje ducha ľudu tým viac, čím lepšie cíti biedu a nedostatok doma. Ešte potom netreba inšie, jak ubezpečenie zo strany agenta, potrebný vozný lístok na loď, a slovenský šuhaj je na cestu hotový. Dľa výkazu podžupana stolice spišskej vystahovalo sa odtiaľ do Ameriky minulého roku 867 ľudí, najviac len z okresu ľubľovského a starovesského. Aj z iných stolíc hornouhorských je ročný počet vystahovalcov dosť veľký.

Gazdovské pomery Uhorska sú i tak neme prajné. Veľmi často sa sotva toľko urodí, koľko sa potrebuje. Nuž a jak ešte aj úroda zkažu vezme, potom už nastane bieda na všetky strany. Ani ten najusilovnejší robotník si v tomto páde nevyrobí toľko, koľko mu k životu treba. Tento smutný stav ľudu potom nesvedomíť jednotlivci ešte využijú, a hmotne už aj tak ubiedený ľud celkom znivočia.

Na čase by bolo, aby sa smerodajné kruhy s touto otázkou základne zaoberali, a na polepšení hmotného stavu nášho slovenského ľudu celou mocou pracovali. Lebo doteraz poskytnutá pomoc, že ľud kde-tu dostane zemiaky za lacnú cenu, alebo že mu štátna železnica povolí lacný prevoz poľných plodín; môže byť a je výhodou

pre väčšieho gazdu, ktorý má predsa pár zlatých odložené, ale menšiemu gazdovi to málo osoží.

Najnovšie sa zaoberala touto otázkou prešporská priemyselná a kupecká komora, v zpráve z minulého roku. Za prvú a hlavnú príčinu trvajúceho vystahovania považuje veľké farchy, ktoré náš ľud znášať musí. Platenie dane není ani pomerne rozdelené. Dľa zákonného článku, ktorý o priemyselnej dani pojednáva, povinní sú všetci majitelia domu a pozemkov platiť daň druhej triedy, bez rozdielu na priemyslovú daň. Malý dedinský gazda, ktorý za svoj domec, alebo lepšie za svoju chatrč ku pr. len 80 kr. domovej dane a asi 5 kr. pozemkovej dane platí, a väčším dielom len z dennej mzdy žije, platí príjmovú daň II. triedy, teda 2 zl., statkár, ktorý 40 zl. pozemkovej dane platí, teda 80krát toľko, jako platí predošlý, povinný je tiež len príjmovú daň II. triedy, teda tiež len 2 zl. platiť. K tomuto príjdu obecné prirážky, ktoré sú práve v tých najchudobnejších obciach najväčšie. V najviac obciach platia vyše 10% prirážiek; ale sú obce, kde prirážky druhú ťažkú daň uvalia na občanov. Tak k. pr. v trencianskej stolici platia prirážiek obec Drškovce 182,5%, Právoťice 197%, Veľké Podhradie 120%, v nitrianskej stolici obec Temes 110%, obec Csávos 107% atď. K tomuto príjdu ešte stoličná prirážka, ktorá tiež 30 do 40% obnáša. Nuž veru dá sa to zarábať toľketo peniaze, a keď ich ešte není kde a jako vyrobiť.

V záujme nášho ľudu žiadame ulávenie, a úfame, že vláda nebude dlho s týmto meškať. Ale práve v tom istom záujme žiadame všemožné hatenie vystahovania. Veď sú naše kraje není tak ľuďom preplnené, jako je na pr. Čína, Taliansko alebo len Česko, žeby Slovák ozaj bol prinútený ďaleko od svojej otčiny si každodenný chlieb vyhľadávať. My máme ešte mnoho prostriedkov, ktoré nášmu robotnému ľudu dennú výživu zabezpečia, naše kraje sú dosť bohaté, aby sme tu priemyselné podniky všetkého druhu založili, my sami potrebujeme tú robotnú silu, ktorou vystahovalci cudzincom slúžia, veď s roka na rok viac a viac cítime núdzu o poľných robotníkov. Veď len pozrime vokol, koľko Talianov a Čechov je u nás všelijakou prácou zamestnané, a našinci idú hľadať práce za more. Veď je náš Slovák tiež v práci vytrvalý, v požiadavkách mierny, usilovný, len ešte jedno mu chýbuje: čo sa šikovnosti a samostatnosti pri práci týče, toto dvojce si náš ľud doteraz ešte dobre neosvojil. Potrebné by bolo výchovu nášho ľudu v tomto smere napomáhať, a potom by naši robotníci k tej istej práci sa hodili, ktorú dnes u nás ešte cudzinci vykonávajú. A keď by aj vždy nedostal robotu v rodnom kraji, dostane túto aspoň v rodnej vlasti.

Keď aj uveríme, že niektorí vystahovalci

pekné groše pošlú doma zanechanej rodine, predsa je vysťahovanie vôbec našim národno-hospodárskym záujmom na škodu. Lebo ich miesto zaujmu u nás zas len cudzí robotníci a naše peniaze zas vandrujú do cudzozemsku. Konečne príjde nejedon robotník späť do starej vlasti, ved túžba po domovine sa udusiť nedá, a príjde prácou zmorený, chorobami zoslabený, aby tu doma z malého, biedno usporeneného kapitálu ešte biednejšie živoril; ba často sa stane, že padne na farchu rodnej obce a starých súdruhov. Lebo pri ťažkom hľadaní živobytia, pri neunavnej silu prevyšujúcej usilovnosti, ktorou sa snažil ďalší čas peniaze nadobúdať, pred časom sa zodral.

Hatenie vysťahovania nedá sa previesť ani násilensťvom, ani peknými slovami; tu treba, aby smerodajné kruhy použili takých prostriedkov, pri ktorých by vysťahovanie zbytočným sa stalo. Medzi tieto patrí primerané rozdelenie daňovej farchy, zakladanie priemyslových podnikov, pri ktorých by našinci v prvom rade našli zamestnanie, čo by práve naša robotná sila o volačo aj inakšia bola jako robotná sila cudzincov, a konečne uvedenie praktického cieľu vo výchove a vyučovaní našej mládeže.

DOPISY.

Turany, turčianska stolice.

Milý pán redaktor!

V krátkosti chcem aj ja sdeliť, jak žijeme. Škôldozorca turčianskej stolice nariadil mestečku Turany, zeby deti 12—15-ročné chodily týždenne 2 razy od školy, toto nariadenie p. škôldozorec rodičia uznali az dobre. Nie tak sa im páčilo to nariadenie, aby aj mládež 15—20-ročná tiež navštevovala týždenne dva razy školu. Toto nariadenie sa preto neľúbilo, lebo je tu chudobný svet a chlapi 15—20-roční si už zarobia na seba alebo pomáhajú rodičom. Veľká čiastka mladíkov tohoto veku kupčí už v Rusku alebo v Amerike.

15. marca vydržovalo sa v evanjelickej škole valné shromaždenie o gazdovských potravných spolkoch. Prítomné bolo 150 osôb. Za predsedu vyvolený bol p. farár Vladimír Jurkovič.

Jedon člen spolku.

Zazriva, dňa 15. marca 1897.

Mnohovážny Pán Redaktor!

Minulý týždeň udal sa u nás nasledujúci prípad: Istý, máč poriadny gazda, následkom užitia mnoho liehových napojov náhle zomrel; porazilo ho. Píl z darovaného, nevedel miery, zaplatil lakomosť svoju životom.

O lakomech sa hovorí, že by aj dušu svoju diablu odpredal. Lakomstvo je ohavná necnosť, o ktorej svätý Basilius hovorí, že: naplňuje lesy lupčákami, domy zloďmi rodiny nespokojnými ľuďmi, trhy a jarmoky podvodami, súdne siene krivými prisahami, chyže

nevinosti biedou a núdzou, oči sirôt plačom, srdcia vdov žiaľom, žaláre zločincami a peklo zatracencami.

Lakomec je schopný každého hriechu a preto má i dušu svoju na predaj. Čím viac má, tým si viac žiada a keď sa jeho blížnemu dobre vedie, myslí, že je následkom toho jeho blaho ukrivdené, následkom čoho sa vzbudí závišť v duši jeho.

Diabol závistlivým okom hľadel už na blaženost prvých rodičov našich v raji. Závišťou diabla prišla smrť na zem, a diabla nasledujú všetci tí, ktorí sú z jeho remesla, asíce lakomci a závistlivci.

Chcete-li kresťanskí rodičia aby vaše dietky mali dušu na predaj? alebo aby sa vám daly na diablove remeslo? Nie, vy ste poslali dieťa do kostola ku sv. krstu, aby sa tam odrieklo diabla a všetkých skutkov jeho; teda ani nepriúčajte dietky lakomstvu a závistli.

Zavčasu vstępujte lásku k chudobným do srdca vašich dietok a útrpnosť k núdnym, lebo všetko to zlé, k čomu ich v detinstve priučíte, vo vašej starobe vy zakúsate od nich. Počujte pravdivý príklad z našej obce: Adamko bol sotva 4—5-ročný, keď už veľmi cítil ľútosť nad žobrákmi. Keď prišiel žobrák, sám mu podával almužnu; otec na to ale hľadel zlým okom a viac ráz obkriknul Adamka, keď chcel žobrákovi almužnu dať. „Kto nepracuje, nech nejie,“ hovorieval otec. Adamko si to dobre zapamätal, žobrákov odháňal odo dverí, na každého kričiac: „kto nepracuje, nech ani nejie.“ Otec mal z toho radosť. Z Adamka vyrástol Adam, a z oca sa stal biedny stavec, nevládny do práce. Ten otec sa teraz horko žaluje, že sa mu syn nedá najesť, a že čo sa on natrápil, kým mu to nagazdoval, a teraz že mu len mrzuto odsekne: „kto nepracuje, nech ani nejie.“

Kofké kelčiky nepriateľstvá pošly zo závistli a nenávisti v obci našej. Keď jeden sa lakomí na brázdú zeme, na trochu trávy alebo na niektorú byľ zbožia, Ukrivdený v hodnote sotva pár šestákov, už dvíha pravotu, tahá reposíciu a tak potom jeden druhého prináša o veľké peniaze, ba i o majetky.

Rodičia, nevstępujte vašim dietkam do srdca to presvedčenie, že sú bohatstvo a peniaze najväčším pokladom života. Kto miluje bohatstvo, ten nevezme úžitku z neho. Šťastie človeka nezáleží na týchto pomínutelných statkoch, ale na dobrom svedomí a milosti Božej. Bohatstvo bez dobrého svedomia je zlatý kľúč, ktorý všetky zámky otvára, i zámku pekla, ale zámku neba nikdy.

Kofki sú, čo si ani každodenného chleba neprajú do sýtosti; zbožia vynášajú myši zo skrine a gazda s čeliadkou hladuje. Kto nepraje sám sebe, nielen že nepraje blížnemu ale závidí mu, keď sa mu dobre vodi, keď mu praje šťastie, keď ho Boh požehnáva. Nečudujte a nežalujte sa rodičia, keď potom vaše odrastlé dietky, ten kúsok chleba, ktorý do úst vložiť máte, vám závidia, alebo so šomraním vám ho podávajú; od vás sa to naučily.

Zlé naučenia a zlé príklady rodičov kazia aj mravy dietok. Vo výchove domácej mnoho platí, aby dietky k štedrote a láske privykaly, keď vy rodičia štedre udelujete bez šomrania, ale z lásky kresťanskej hoc jak malú almužnu chudobným, zkusíte túto štedrosť a lásku aj od vašich dietok vo vašej starobe. Aj vy, jestli ešte máte živých rodičov, chovajte sa k nim laskave a úctive, lebo štvrté prikázanie Božie je večne platné. Aby ste ma lepšie porozumeli kam cieľim, poviem vám jednu udalosť.

Bol jeden starček, ktorému sa od práce ruky triasly; slabo videl, bol už aj prihluchý, jako to obyčajne so starými ľuďmi býva. Keď pri stole jedol, triasly sa mu ruky, rozlieval polievku a chudáčikovi niekedy aj z

úst vytieklo. Na to sa jeho syn a nevesta nemohli dívať, lebo sa im vraj pritom dvíhalo, i prišlo jedávať starkému za pecou na lavici, tam dávali mu jedenie na hlinenej myske sťa žobrákovi. Bolelo to starého otca, jeho oči sa neraz zalialy slzami. Raz tomu starkému vypadla z ruky hlinená myska a zabila sa. To by ste boli počuli, čo sa nevesta nahubovala, ani čoby jej bol všetky mysy a hrnce pobil. Starkému bolo úzko okolo srdca, ale neprehovoril ani slova, len vzdychal. I kúpil syu pre starého drevenú mysu, ktorá sa nezabije, keď mu z rúk vypadne. Môžete si myslieť, že to veru starčekovi nebárs chutilo, keď mu jedlo vydievali. Ale čo si mal počiat? ! Jako tak raz otec a matka v izbe sedia, ich malý štyriročný chlapec snáša doštičky, ívere a triesky do kúta. Otec sa ho pýta: „na čo ti to bude?“ „Nuž — hovorí chlapec — zpravím z toho korytiatko, aby mali z čoho papať tato a mama, keď ja budem veľký.“ Otec a matka pozerali za chvíľu jeden na druhého, boli by chceli niečo riečiť, ale nemohli nijak načiať. Začervenali sa jak pivonia a zdalo sa, jakoby sa boli niečoho naľakali. Malému chlapcovi len to bolo veľmi divné, že otec dedka hneď ten večer priviedol ku stolu a od tých čias staručký až do smrti pri stole jedával. Prečo nenechali starkého v kúte? Odpovedajte sami.

Jako chodí starý rak, aj mladý sa učí tak.

Drahí rodičia! Dietky vaše vo všetkom musia mať príklad od vás, preto sa usilujte dobrým príkladom im predchádzať, aby ste im so sv. Pavlom mohli povedať: „Nasledovníci naši buďte a spravujte sa podľa tých, ktorí tak chodia, jako máte príklad na nás!“

Budúce viac. S úctou *Fr. Zeus Ludomil.*

BESEDNICA.

Fragopágia.

Napísal: *Štefan Móra.*

I.

Naša dedina bola len takou osadou. Nezaložil ju štát, ale my sami. My sme si kúpili pozemky, zorali sme trávniky, sami sme si hľadali hlinu na steny našich budúcich domov potrebnú, sami sme si s pomocou milosti Božej vystavili naše domy.

Ulice som ja sám vymeral, veď som učiteľ i rektor, ba i kňazom. Prišiel som spolu s inými.

Vlastne kňazom som len bol. Hneď v prvých rokoch požehnal nás Hospodin. Zasadene hrozno sa nám prijalo a posadený dohán doniesol hojnú úrodu. Školu sme hneď šindlom pokryli, starý Kečkéš dal uliatiť zvou. Budova sedliackemu domu podobná bola nám kostolom, von a dnu fučiaci vetor organom. Duch Pravého Boha sa ale povznášal nad naším nepozlátaným oltárom a naše skrušene prosby vyslyšal. Na výročité slávnosti jako: na Veľkú noc Turíce, Vianoce z S. sme si dali doviezť kňaza.

Keď naše vinice už silnými sa staly, (spoločnou vôľou sme si pre dedinu desať jutár vysadili) — riekli sme si, že aby sme si teraz už i kňaza vzali. Pobožný Štefan Salonáš sa hneď odporúčal, že veru on k postaveniu fary sto zlatých dá; Ján Tapodi mal pozostalých osemtisíc tehál, on tieto k oslaveniu Všemohúceho obetoval; iní ale s furmankou, nádeníekou prácou alebo s vlastnou ochotou podporovali svätý cieľ.

Keď s chodbou, železnými šalogátami, so zabarvenou bránou dom vyschol, šli sme k biskupovi o kňaza.

Požiadali sme ho, že jestli má kňaza pohotove, aby nám takého dal.

Biskup bol trochu pritrvdý človek zamrmlal na nás, ale keď sa presvedčil o našom šľachetnom smýšľaní, pán biskup sa usmial a riekol:

— No dobre, už ho len vyhľadám. A veru lepšieho ani by nebol mohol vybrať, jako bol Anton Veľký. Pán Boh ho požehnaj za to. A veru mimoriadny človek bol on, až pri veľmi, aj sme sa ho báli.

II.

V prekvitajúcej sile švárný, pekný človek bol pán farár, keď sa k nám dostal. Veru teraz je už pritučný, no ale je to len preto, že je veľmi poriadny. A my ho veru dobre držíme.

Teraz mi prišlo na um práve jako toto píšem, že jako smiešne to bolo, keď sem prišiel. Deň vopred nám to odpísal. Sli sme všetci oproti nemu, ktorý len na nohy vstať vedel na koniec ulice, lebo ztade mal prísť od železnice. Zo Svätého Ďura privezené dva mažiare sme tiež pripravili. Notár dobrý rečník, mne poprial právo privítania, rieknuť:

— Ty si, bratre, vodecom celej obce, jej Jozua, tebe svedčí isť vopred.

Pred všetkými ľuďmi, ba pred všetkými nami stáli naše v biele rúcho oblečené dcérky s voňačkami z rozličných kvetov uvitými.

— Len mu hádzte všetky kvety. A potom, keď zastane, ja vám pokyniem a vy odrazu začnete spievať, ty Cilka začneš. Staň si sem ku mne. Ale sa neponáhľaj, nenáhli, ale tichúčko, pekne.

My všetci tedy čakáme, len čakáme; už sa hodina minula ako železnica dôjst mala a predsa je ešte nie tu. — Bože dobrotivý, snáď sa mu len neprihodilo dáke nešťastie? sputujem sa od rychtára na kočiša oproti pánu farárovi vyslaného.

— Ej či sa ten Marco neopil?

— Aj hľa! Od týždňa vždy len vodu pil, riekol som mu, že ho odprášim, jestli si len klobúk zle postavil.

A ako sme sa tak radili, za chrbtom sa nám ľudstvo hemžiť počne a medzi ženami sme samé „Pochválen...“ počuli.

Tak veru peško sa prikradol medzi nás náš farár. Kým som ja slovo preriečiť mohol, už mu všetky ženy ruky bozkávaly.

Odvrátil sa na cestu, pred obcou, sosadol s vozíka a tak prišiel medzi nás z inej strany.

Nazad cestou už z väčšej čiastky i to vedel, koho je ktorý dom. Z jeho slov sa dalo poznať, že je veru pre nás súci dobrý človek.

III.

Čudná bola aj naša prvá omša. Pán farár ešte nikdy neslúžili omšu bez organa. My sme veru ani len chôr nemali a nie žeby sme už organ boli mali.

Ale na druhú nedeľu sme omšu už pri hudbe odhávali. Prvý skutok nášho farára bol, že aký nohou fahajúci sa organ dal doniesť. A to ešte na vlastné útraty. (Zle neurobím, keď naznačím i to, že ho veru zaplatili len v rátech).

Laskavý Bože, nasledujúceho roku si nám veru ľavicou pokynul! Hrozno ani nevykvitlo, už zamrzlo; zbožie nám stihla suchota; dohán nám zbil ľadovec; kukurica tá ľad trochu premohla, ale práve keď sme ju mali soberať, pršal asi desať dní dážď a tak väčšia čiastka tam vyrástla. Milostivý Bože! A odplatu sme práve vtedy složiť mali.

Tento človek, ktorému plat šiel, keď sa aj nič neurodilo, najviac cítil naše bremeno, naše ťažkosti. Z dom do domu chodil potešovať. Potom ale postavil sa na čelo a viedol nás k Beleznaymu, od ktorého sme pustatinu kúpili. Tento pán, vo všetkom dobrom vychovaný, si veru slzy utieral, počujúc naše boľasti, naše nešťastie. A nielen že nám predĺžil čas, ba i úroky nám odpustil.

Po zlom roku nasledovala krutá zima. Tento človek bral podiel v našej biede; v Božom mene, za zaplat Pán Boh pochovával a krstil. Len raz, ako viem, opustila ho trpezlivosť. Zo školy sme vyšli a tam pred domom zúrili Ignác Harmat, jediný, opilý náš gombár. Špatne klial, že to i deti počuly, že veru ani deti ani statok nemá čo jest.

Farár sa pritiahol k nemu a potriasol opilcovi plece.

— Ty, človeče. Ten tvoj statok je ľudskejší než ty. Ten ani nekopne, ani neprekole od hladu, ale trpí, čaká, kým vypučí tráva, kým sa zazelená pažiť. Ty hovádo!

Celý deň ale potom nemal pokoja, že on toho človeka obrazil.

IV.

O Bože, nie si ty skúpy ani vtedy, keď nám málo dávaš, len gazduješ, napomínaš, učíš nás. Druhého roku sme takú úrodu mali, že nám i zostalo a vtedy sme rovňas z dvúch rokov vyrovnali.

Človek ten je nešanonný. Zpysnie hneď, keď netrpí núdzu. Vždy sa musí na niekoho ponosovať. Jestli nie na Boha, tak si hľadá ľudí. Poprvé začne s nami, ktorí sme starší.

Začali so mnou, na mňa sa žalovali. Ondrej Halomský bol v tom prvý. Vzal si za príčinu, že som mu odkázal o zabitom obloku, ktorý jeho Ondrej mi vybil. Ale o tom mlčal.

— Prosím úctive dvoctihodný pane, tento starý Bajzák veru už slabne, dobre by bolo, keby sme si už mladšieho vzali. Ja myslím. Nová píla lepšie pili.

Môj farár len obrezával, obstrihával letník z divého hrozna.

— Ej Ondriš, Ondriš, či je nie na peknom mieste váš dom?

— Veru áno.

— Aj dedina?

— Aj tá.

— Aj kostol?

— Aj ten.

— Veľa robil pri tom ten starý Bajzák, či počujete.

— No, no. Ale teraz je už starý.

— A či vás potom deti majú tiež vyhodit, keď aj vy ostarnete?

Ondriš veru nevedel, čo má na to odpovedať. Naposledy riekol:

— To je zas iné.

— Prečo?

— Či som ja príčinou staroby.

Práve toto chcel docieľiť Anton Veľký. Teraz už odložil pán farár nožnice.

— No vidíte teda. A či si je starý Bajzák sám príčinou staroby, a či si sám neshonobil to, čo má? Ba veru áno. Otec mu veru nič nezanechal. A i ja som si tak zadovážil to čo mám, moju vedomosť, s ustávaním.

s usilovnosťou a s tým, že som mnohé noci nespal. Slnce vám svietilo, dážď vám pršal, my sme ale i vtedy truchlili, keď ste sa vy s mládežou zabávali. Ale či vy viete čo je to tá *fragopágia*? Čo, vy teda ani to neviete? My sme sa tomu tiež len vtedy učiť začali, keď ste sa vy už oženili.

«Viete vy čo je to tá fragopágia?»

Ondrej domov idúc, vždy si hovoril: fragopágia, fragopágia.

Ej veru je to len predsa mimoriadna vec.

V.

Anton Veľký s Imrom Batkom už kratšie dokončil. Tomuto zas bol notár na srdci.

— Ja viem, čo sa svedčí, a čo nie. Jedenást rokov som slúžil cisárovi a i vtedy som bol prvým chlapom. Videl som aj vojnu a predsa tam tak nekričali, ako pán notár. No, ale ja viem, kde mám pravdu hľadať.

— Nuž veď keď vieš, škoda, že si sem prišiel, ale keď si prišiel veru ťa prázdneho nepustím. Akú dáš odpoveď, keď sa ťa opytajú, že ty v tvojej žalobe nemáš fragopágu?

Lstivý človek bol Imrich Batko.

— Práve preto som prišiel, prosím ponížene.

— Jaj synku, tak si mal s tým začať. Ale vieš ty čo: príď vtedy, keď sa od samého seba naučíš, a viem, že do toho času aj tvoja žaloba sa zosmrdí.

Imrich Batko sa veru ztratil akoby ani tam nebol býval.

— Hrom sa do tej fragopágie. Starý Kečkés ju tiež hľadá, ale ju nemôže najst.

VI.

Pri tom som aj ja bol prítomný, keď Ján Gajdos lekára chcel rozkrájať, rozmäsiariť. Práve včelín zväčšo-

vali. Ja som meral, pán farár sbíjal dasky Na tom sme sa radili a všelijak rozmýšľali, aby sme jeden krásny strom nemuseli vyťať.

— No Janko, čo máš nového?

— Moja žena je celá preč.

— Bože, Bože, čo sa jej stalo?

— Spadla z rebríka, chrbát ju bolí a lekár jej predsa nápoj predpísal. Celkom je preč, už blúzni, všeličo rozpráva.

— Lekár?

— Nie, žena. Ale čo je to za somára, prosím za odpustenie, kto oproti vonkajšiemu nápoj dá.

— Nerozumieš ty tomu Janko. Fragopágia je vo veci, ja to viem, fragopágia.

Jano obracal klobúk sem a ta a sa čudoval.

— To je možno. Ja som to veru nevedel.

— A veru je tak. Ale teraz choď len domov, hneď prídem i ja.

VII.

Bože odpusť mu, keď mňa už tiež tak trápili o tú fragopágu, raz som chytil pána farára a prv než by bol odišiel spýtal som sa ho.

— Drahý dvojtíhodný pane, neodídte že za ten čas, kým aj mňa o tom nepoučíte: čo je to tá fragopágia?

Anton Veľký mi chytil ruku.

— Duša moja drahá, Bože odpusť mi, ja veru neviem. Ani jej mena, ani chýru som o nej nikdy nepočul. Snáď je to múdrosť...

VIII.

Pozdrav takým kňazom, ako bol náš! Sláva takým ako bol tento!

HOSPODARSTVO.

Vysádzanie ovocných stromov na jar.

(Dokončenie).

Často spozorujeme, že koruna stromu nerovno kvitne, t. j. na niektorom mieste je až mnoho a na druhom zase primálo kvetu. Mnohí nevedia si vysvetliť tento úkaz. Na krátko povieme, čo je toho príčinou. Zkúsení, starí záhradníci pri vyberaní ovocných stromov zo školky zaznačia si tú stranu, ktorou stromček v chládku stál asíce preto, aby pri novom presadení stromček bol tak umiestený, žeby sa táto strana na slnce dostala a drevo v pni i v korune náležito mohlo vyzrieť.

Keď strom pri presadení príjde zase tak do zeme, jako bol predtým v školke, t. j. svojou nevyzratou stranou do tóni, nielen že býva tuhými mrazmi často poškodený a aj vyhynie, ale tá strana koruny, ktorá v tóni vyriastla, a do tóni bola presadená, nedonáša ani toľko ani tak vyvinuté a pené kvety, jako druhá strana, ktorá má úplne zrelé a vyvinuté drevo.

Práve preto potrebné je, aby pri presádzaní stromov vždy tá strana, ktorá v školke v tóni vyriastla, na novom mieste bola proti slncu obrátená a tak dokonale mohla vyzrieť, potom sa vyvinie v celej korune rovné množstvo kvetu. Praktickí záhradníci dávajú pod presadený stromček hrst nejakého obilia a to preto, aby obilie

klíčením teplo vzbudzovalo, život stromku a rýchlejšie zakorenenie jeho podporovalo.

Ponevác vzduch a teplo nemajú prístupu ku klíčovému zrnku, nezazelenie sa, ale rozkladajú sa, pripravuje útlým korenkom ľahko stravitelnú potravu.

Kde-tu kladu pod ovocné stromy hnoj, čo nemožno nikdy schvaľovať lebo stromček tým ľahko podľahne rakovine. Jak bol stromček do jamy tak postavený, jako sme hore udali, koreničky pravidelne rozložme, aby jedon druhému neprekážal, na koreničky dajme dobrú, na potravné látky bohatú prst, ktorú hneď polejeme, aby sa dokonale ulahla a všetky medzery medzi korenkami zaplnila, žeby sa nemohla žiadna pliesň vyvíňovať. Na povrch okolo stromku musíme spraviť hradku z dobrej prsti, ktorá by udržovala dažďovú a sňahovú vodu. Na úbočiach robia sa jarčoky, ktorými sa k stromku privádza voda po dažďoch. Najlepšie je, keď sa stromky už v škole tak pripravujú, aby soslilnené a zmohútnené po presadení mohli stáť bez kolov, kde je to ale nemožné a koly sa musia pridať, nech sa najprv olúpu, osušia, nad ohňom pretiahnu, aby všetky zárodoky hmyzu zničené byly.

Koly sa dlhší čas udržia a zachovajú, keď ich namastíme, aby do vnútra útlých dierok nevnikli ani vlhkosť, ani kyslík z povetria a drevo nekazil; preto sa tiež nemajú koly k stromu zarážať tak, jako v lese vyriastly, ale silným koncom dolu. Keď ich do zeme tak zabijeme, prekazí sa vníkanie vlhkosti do dreva a tak kôl o moc dlhšie vydrží.

O deň alebo dva, keď pôda okolo stromku už ulahla, priviažme stromček o kôl ale tak, aby peň nikdy nepriliehla tesne k nemu, ponevác jak je vietor, vtedy sa kôra stromu ľahko oderie. Stromček najlepšie priväzuje sa o kôl vrbovým prútkom, ale tak, aby bol medzi stromček a kôl v podobe osmorky prevlečený.

Jak po vysadení stromkov prílišné sucho panuje a stromky treba zalievať, robme to hodne rozriedeným záhodným hnojom, týmto dodáva sa pôde všetko to, a v takom slúčení, jako to stromček požaduje, aby bol stále úrodným. Zalievanie rozriedenou hnojnicou nemožno odporúčať, lebo ľahko spôsobí rakovinu.

Vyzvanie k predplateniu.

Teraz pri nastúpivšej štvrti roka snažne prosíme všetkých našich priateľov, aby časopis náš rozširovali, aby s ním ľud oboznamovali. Spravia týmto nielen vlastenecký skutok, lež osožiť budú aj ľudu, lebo mu poskytnú taký časopis, ktorým známosti svoje všestranne rozšíri, všestranne sa vzdelá.

Jako dosiaľ, tak aj na budúce budeme sa usilovať podávať ct. čitateľom časopis rozmanitého obsahu, ktorý sa bude *popri zdravých poli-*

tických úvahách zaoberať aj s priemyslom a kupectvom, taktiež bude poskytovať aj hospodárske pokyny. Mravnopoučné rozprávky tiež budeme pestovať. Jedným slovom v časopise našom najdu *dost čítania jak politici*, tak aj tí, ktorí *radšej obľubujú poučné a zábavné veci*.

Úctive prosíme všetkých priateľov nášho časopisu, aby ho všemožne v kruhu svojom rozširovali. *Smer a zásady, ktoré zastávame*, zaslúžia všestrannú podporu.

Predplatná cena je tak nízka, že ju aj chudobnejší náš spoluobčan môže zaplatiť.

Predplatná cena na celý rok obnáša 2 zl.

na pol roka 1 zl.

na štvrt roka 50 kr.

Predplatitelia «Slovenských Novín» dostanú časopis náš za pol ceny.

Kráľ vo Viedni. Jeho veličenstvo kráľ sa už navrátil z Cap-Martinu do Viedne. Kráľ pred odchodom francúzskeho predsedovi Faurovi zaslal telegramm, v ktorom vyslovil svoju vďaku za pozornosť, ktorej bol kráľovský pár účastný na francúzskej pôde. Kráľovná odcestovala do Talianska.

Panovníci na manévroch v Uhorsku. Na tohoročné manévry okrem nemeckého cisára Vilhelma, prídu ešte traja panovníci, a sice saský, rumunský a srbský kráľ. Nemecký cisár príde po manévroch na dva tri dni do Budapešti a odtiaľto odcestuje s arcikniežatom Fridrichom do Bélye na poľovačku.

Uhorsko na výstave v Brüsseli. 26. apríla otvorila svetovú výstavu v Brüsseli. Uhorská výstava bude tiež značne, aj na osobitných miestach na tejto svetovej výstave zastúpená. Na výstave budú väčšie priemyslové oddiely predstavené; menovite ministerstvo kupectva a hospodárstva si dá na tom záležať, aby uhorské kupectvo, priemysel, horárstvo, hospodárstvo a dochovávanie dobytky bolo pekne zastúpené. Minister hospodárstva sriadi ináč aj občasnú výstavu zverov počas svetovej výstavy. Vystaviť sa majúce predmety sú už na ceste do Brüsselu a sriadenie bude dľa vopred vypracovaných plánov začiatkom budúceho mesiaca nasledovať.

Sestoročný kostol. Kostol rádu sv. Františka v Prešporke je jeden z najstarších kostolov v Uhorsku. 25. marca bolo tomu 600 rokov, čo bol posvätný. Jubiléum bude zasvätené v dni 13., 14. a 15. mája a 16. bude pravdepodobne v prítomnosti kráľa posviacka renovovanej veže.

Arcibiskupský vikariát v Budapešti následkom odumretia Cselku pravdepodobne zrušia. Zčiasťky preto, pokiaľ je zbytočný, lebo je primas veľmi často v Budapešti, zčiasťky ale preto, lebo platenie jeho členov nechce prevziať na seba ani vláda, ani mesto.

Hlavný župan čestným mešťanom. Mesto Malý Sibin zvolilo Eugena *Szmeccányihó*, bývalého nadžupana šarišskej stolice, za čestného mešťana.

Útok na kanonika. V biskupskej zahrade vo V. cove, Jakub Wirtz, škridličiar chcel streliť na kanonika Ludvíka Balása ale sluhovia mu to prekazili. Wirtza bol vacovský biskup prepustil zo služby pre neporiadne chovanie a výstredný človek zamestnanie nikde nedostal. Svoje nešťastie pripisoval Wirtz kanonikovi Balásovi, ktorý vraj bol príčinou jeho nešťastia a preto chcel sa na tomto vypomstiť.

Choromysel'ny generál. Veliteľ košického vojenského sboru, poľný zbrojmajster Juraj Mádi Kovács, ktorý sa bol vyznačil pred pár rokmi na manévroch medzi Baláz-Darmotami a Lučencom, jeden z najvýtečnejších generálov našej armády musel byť dopravený do jedného ústavu pre choromyselných v Döblingu. Kovács už od dlhšieho času trpel na nervovú nemoc. Lekári vyslovujú nádej, že sa im generála podarí vyliečiť.

Veľká pravota. Gróf Viktor Barworowski, ktorý pred nedávnom zomrel, poručil svoj desaťmillionový majetok na zakladanie múzeí, škôl a dobročinných základní v Haliči. Jeho pozostalá rodina ale zaviedla pravotu pre tože dedičstvo, chciac dokázať, že nebohý bol pomätený na rozum, keď takýto testament urobil.

Stotisíc zlatých na universitu v Temešváre. Alexander Bonnaz, čanádsky biskup, ktorý pred deviatimi rokmi zomrel a v svojom živote viac než dva milióny zlatých obetoval na dobročinné ciele, v svojom testamente poručil 100,000 zlatých na universitu, ktorá sa má postaviť v Temešvári. Jestli by ale universita behom 30 rokov nebola postavená, tak sa obnos má obrátiť na daktorý čanádskou kapitulou určený humánny cieľ a úroky, ktoré behom 30 rokov poručená summa doesie, dostane temešvárska škola pre hluchonemých. Teraz sa v Temešváre starajú o to, ako by mala byť prevedená posledná vôľa šľachetného biskupa.

Chytení agenti. Po krajine túla sa mnoho agentov, ktorým sa sľubami, že gazdom zaopatria požižky za malé úroky, vyklamú peniaze na preddavok a potom zvie patričný, že je škarede oklamáný. Nedávno polícia chytila dvoch takýchto agentov: Žigmunda Schwarz a Eliáša Frieda, ktorí takým spôsobom 550 zl. vyklamali od dvoch gazdov na vidieku. Vystríhame naše ctené občianstvo od peňažných agentov každého druhu!

Rád evanjelických mníchov založený bol nedávno v Novom Yorku. Zakladateľom rádu je istý Russel Whitcomb, ktorý len nedávno dokončil svoje teologické štúdiá. N v mníši skladajú obvyklý sľub mníšsky: chudoby, čistoty a poslušnosti. Nazývajú sa „bratia cirkve.“ Odev ich pozostáva z dlhého kepeňa, majúceho biely kríž na chrbte. Sľub reholný má platnosť na päť rokov, na to sa obnovuje. Russel Whitcomb narodil sa v Bostone. Študoval na universite v Oxforde asice na právnickej fakulte. Očná choroba vadila mu však v tomto povolaní. Založil si tu pozdejšie obchod. Ponevác ani s tým nebol spokojný, venoval sa študovaniu teologie. — Prvým rádom evanjelickým je družstvo „bratov nazaretských.“ —

Burka a víchor. V Kremnici zúrila 21. t. m. búrka, prival a víchor. Do veže katolíckeho kostola v Hornej Štubni uderil počas búrky hrom; veža zhorela, tak že zvony popadaly na zem. V nitrianskej obci Lazany zúrila 21. t. m. tiež strašný víchor. Hrom i tu uderil do veže, ale škody nenarobil, lebo bola krytá škridlom; až rano zbadali oheň pod dachom veže, ktorý hneď udusili.

Poriadky proti strajku poľných robotníkov. Hospodársky spolok na Čabe uzavrel, že ku letným poľným prácam bude žiadať zbytočné vojenské sily, lebo sa dá predvídať robotnícky strajk, ktorý sa už teraz organizuje.

Prepaduje sa zem v Budíne. Nedávno sa pred Matiašovým chrámom v Budíne prepadla dlažba ulice v priemere asi jedného kvadrátneho metra. Teraz sa opäť neďaleko toho miesta prepadla dlažba tiež asi na toľkom priestore do hĺbky štyroch metrov. Pod budínskym hradom nachodia sa totiž podzemné chodby z dávnych čias a klenba týchto teraz už slabne pod ťažkou dlažbou ulice. Prepadnuté miesto teraz zasypali. Nešťastie sa neudalo.

Obkradli kostol. V noci z 15—16 t. m. sa vlámali zloději do baňskobystrického evanjelického kostola a ukradli nasledujúce predmety: jeden anjelskými hlavami ozdobený kalich, jeden hladký kalich, jeden vinny krčah s nápisom „Cserny“, jeden väčší podobný krčah, tri obľátkové taniere a offerovú misku s nápisom: „Czerna Ladislaus, für Ehre Gottes.“ Ukradnuté predmety sú všetky zo striebra a pozlátené. V každom je vrytý nápis: „vlastnosť baňskobystrickej evang. a v. cirkve.“ — Škoda obnáša 800 zl.

Zaštepili obyvateľia. V gemerskej obci, Krasna-Horka zúria už od viac týždňov kiahne, sypanice. Minister vnútra následkom tohto vydal nariadenie, v smysle ktorého, zaštepili všetkých občanov menovanej obce novým sérumom, ktoré proti kniahňam už predtým na Uhernej a v Pače so zďarom upotrebili.

Pokus samovraždy. Eugen Zsambokréthy, mladý úradník pri daňovom úrade v Trenčíne dňa 16. t. m. strelil si do prs guľu. Hovorí sa, že ho k tomuto kroku dohnaly rodinné pomery.

Veľká krádež. Vo Viedni neznámi zločinci vlámali sa do jedného zlatnickeho obchodu a pokradli hodinkové retiazky rozličných druhov, viac perlami vykladaných zlatých retiazok, diamantové ihlice a 300 prsteňov. Škoda obnáša 30—40,000 zl. po zločincoch dosiaľ ležte ani stopy.

Veľký požiar. Vo vagonovej dielni Weitzera v Arade vypukol tieto dni požiar, ktorý sa po značnej čiastke dielne rozšíril. Viac skladov, plných železa, sa zrútilo. Škoda sa predbežne nedá určiť.

Nebezpečná stávka. Matej Kudron, nádenník sa v Budapešti stavil so svojim kamarátom Štefanom Hubčíkom, že vypije na dúšok pol litra pálenky. Stávka bola uzavretá a Kudron vypil pol litra slivovice na dúšok. Potom odišli do práce, Kudronovi ale prišlo odrazu zle, a dokým došla lekárska pomoc, bol mŕtvý. Tak zaplatil pol litra pálenky životom, lebo sa stavili o cenu pol litra pálenky.

Sen synov. V Munkáci žije jeden bohatý árendátor, syn jedného bohatého žida v Poľsku a tomuto sa tri noci jedno za druhým sníval ten istý sen. Zjavil sa mu vosne jeden obuvník z jeho rodiska a povedal mu: Syn môj, pomodli sa za mňa modlitbu za mŕtvých. — Mladý človek písal po treťom sne list do rodiska, odkiaľ mu odpovedali, že patričný obuvník, o ktorom sa mu snívalo, pred tromi dňami umrel. — Súčasne mu obuvníková vdova aj napísala, že je on nie, ako si myslí, synom poľského bohatého árendátora, lež jej a zomrelého obuvníka syn; za dávnych čias obuvník a jeho žena novorodzeného syna bohatého árendátora zavraždili a zamenili svojím vlastným synkom, ktorý tak vyriastol, ako syn árendátorov, a i dedil po tomto. S týmto zvláštnym prípadom sa už i uhorské a poľské vrehnosti počínajú zaoberať.

Socha Gabriela Barossa. Na zasadnutí výboru, ktorý spravuje sosbieranú summu na sochu blahej pamäti ministra Gabriela Barossa sa oznámilo, že sa odhalenie pomníka, ktoré bolo na september t. r. určené, pre riadenie parku okolo pomníka musí odročiť. Pomník odhalia teraz už cele určite 9. mája roku 1898.; toto je deň smrti Barossovej. Zo základiny sa vyplatia trovy, ktoré budú činiť 97.778 zl., a tak zostane ešte asi 20.000. Výbor už aj podal návrh o vynaložení tejto summy. Gabriel Baross, ktorý našu vlasť svojimi večne trvajúcimi tvorbami tak bohato obdaroval, zanechal rodinu bez všetkého majetku. Výbor je v tom presvedčení, že žiadosti všetkých darcov tak zodpovie najlepšie, keď z týchto 20.000 zl. utvorí základinu, z ktorej vychovávajú Barossovoho syna, a ju tomuto neskôr, čo otcovské dedičstvo odovzdajú. Tento návrh predostre sa pred kommissiu, ktorá ho istotne s najväčšou ochotou udobrí.

Platenie dane cestou poštovej sporiteľne. Od niekoľko mesiacov môže sa v Rakúsku daň aj cestou poštovej sporiteľne platiť asice tak, že poštový úrad je povinný zaplatenú daň za darmo do patričného daňového úradu odposlať. Pre daň platiace obecnstvo je toto veľmi výhodné, lebo daň platiaci nemusia sa do daňového úradu unúvať. Prešporská kupecká a obchodná komora zakročila u vlády o to, aby platenie dane cestou poštovej sporiteľne aj u nás bolo zavedené. Návrh prešporskej komory podporuje aj komora v Koložvári.

Stavanie železnice z Bošan do Trenčína. Koncessiu na stavať sa majúcu železničnú dráhu prevzal barón Radvánszky, za bývalého ministrapredseda Tiszu, a tak je výhľad, že sa stavanie tejto železnice tohoto roku započne. Osady celej doliny hojne značily pôvodné účastiny, čo je znakom toho, že obyvateľstvo tohoto vidieku v splnenie starej svojej žiadosti veľmi dôveruje. Trenčianska sporiteľňa hneď z počiatku značila pôvodné účastiny v cene 10.000 zl. v ostatnom jej zasadnutí ale pozdvihla túto summu na 15.000 zl. Podobne dobre stojí aj záležitosť cez dolinu rajeckú z Prievidze do Žiliny stavať sa majúcej železnice, na ktorú dostal koncessiu veľkostatkár Pavel Ordódy, ktorý aj hlavné plány železnice ministromi obchodu už predostrel.

Upotrebenie väzňov pri robote vo viniciach. Vystahovanie do Ameriky značne zmenšilo počet robotných sil aj okolo Tokaju, kde sa práve teraz gazdovci rekonštrukciou kroz filoxeru spustošených viníc zaoberajú. Aby tomuto nedostatku robotníkov odpomožené bolo, zemplínsky spolok obrátil sa na ministra pravosúdia s tou prosbou, aby tento upotrebenie väzňov pri robote vo viniciach dovolil. Na mienku kráľ. fiškála Jozefa Hlavathyho, minister pravosúdia splnil žiadosť gazdovského spolku a ustanovil, že zamestnaní väzni po čas od 1. mája do 1. októbra za denný plat 50 krov v ostatných mesiacoch za denný plat 40 krov vo viniciach zamestnení byť môžu. Z tohoto platu dostane väzeň denne 10 kr., ostatné peniaze patriť budú štátnej kasse. Zamestnaným väzňom krom spomenutého platu popraví aj chovu.

Záhľadná vražda zabýva obyvateľstvo Galanty a Dsigardu v prešporskej stolici. Koncom minulého mesiaca vstúpil raz večer jeden neznámy do krémy vdovy Magdaleny Morvai a vyzval tam sa zabavajúceho Gustáva Szuha a Gustáva Tótha, žeby vyšli s ním von, lebo že sa má s nimi dačo shovárať. Onedlho našli Szuha a Tótha pred krémou ležiacich bez povedomia. Szuhu zronil jeden úder na hlavu, Tóth mal bedrá pretaté, tak že mu sekera až po pľúca musela vniknúť. Obe obeť prišli neskôr k sebe, ale Szuha onedlho zomrel a Tóth bol tiež v posledných mukách. Policia vystopovala, že

vraždu spáchali Gutai Gustáv, Nyerő Lajos a Habán Gustáv a ich aj všetkých zatkli. Vrahovia soznali, že vraždu dľa vopred určeného plánu spáchali.

Prirodzený vek ľudský závislý je od rozličných podmienok a okolností, tak že čo do trvania svojho je veľmi rozdielny v rôznych končinách sveta. U nás dospievanie tela znateľne pokračuje do 16. alebo 18. roku, až k úplnému vývoju treba 28—30 rokov. Správne by sa mal vek ľudský páčiť na 90 až 100 rokov a pravidelná smrť sošlosti nemala by sa dostaviť pred uplynutím tohoto času. Že je ľudské telo pôvodne pre takýto vek zariadené, dokazuje skutočnosť, že sú ľudia, ktorí vek tento i ďaleko prekročia. Naskytajú sa zaručené príklady, že dosiahli ľudia veku 100, 120, áno 160 rokov a síce osoby každého stavu a oboch pohlaví. Lež len málo ľudí dosahuje tohoto veku a už vek 70—80 rokov považuje sa za veľkú vzácnosť. Priemerný vek ľudstva európejského páči sa asi na 35 rokov a pokiaľ sa týka podrobnosti, obnáša v Rakúsko-Uhorsku 28.19 Itálii 30.30 Nemecku 31.66 Hollandsku 34.72 Anglii 36.92 Francii 40.30 Švédsko-Norvégsku 43.64 rokov. Z 1.100.000 žive narodených dosiahne len 66.000 veku 5 rokov, 58.000 veku 25 rokov, 42.000 veku 50 rokov, kdežto veku 80 rokov dožije len 5000 a z týchto potom polovica zomre v nasledujúcich troch rokoch. Nehľadiac k nešťastiam, príčinou tejto predčasnej úmrtnosti ľudí je neprírodný spôsob života, jaký vedie kultúrny človek.

Hodinky v žalúdku kravy. Zvláštny nález objavil nedávno mäsiar Schubert v Malsdorfe v Dolnom Rakúsku. Tieto dni zabil kravu a v jej žalúdku našiel strieborné vreckové hodinky. Jeden hodinár zistil, že je stroj ešte dobrý. Mäsiar bol kravu kúpil od jedného roľníka v susednej obci, ale ten sa nepamätá, žeby v jeho domácnosti zkapaly boli hodinky. Zbýva tedy domnienka, že niektorý robotník pri nosení sena bol tie hodinky ztratil a že sa s krmivom dostaly do útrobov zvierata.

Tajnosť šafranu. Naše gazdinky zaiste bude zaujímať odhalenie, ktoré teraz podal o šafrane jeden lekársky časopis. Európski kupci, jako známo, väčšiu časť tu zpotrebovaného šafranu dostávajú z Kherbely. Bohatí Siiti (sektá mohamedánov), dávajú sa pochovávať z Indie do Kherbely a mrtvolu pred dopravou obsypú šafranom a potom zahalia do pokrovca. Po pohrabe predajú šafran a pokrovce európskym kupcom, ktorí potom i šafran i pokrovce rozpredajú po Európe. Teraz ohľadom na pestis zdravotnícka rada zakázala púť z Indie do Kherbely.

Prajazyk človečenstva. Herodot spomína, že egyptský kráľ Psametik robil psychologické pokusy na vy-

zvedenie toho, ktorý národ a ktorý jazyk je najstarší na svete. Tým cieľom zavrhol dvoch pastierskych chlapcov na jednej pustatine a vydal rozkaz, aby sa s nimi nikto neshováral a ani v ich blízkosti nehovoril. Tak vyrástli, celkom v divosti, a prvé slovo, ktoré jedného dňa najprv vypovedali, bolo: *Bekos! Bekos!* Ich nemý vychovávateľ toto oznámil kráľovi. Učenci potom vynašli, že je to slovo *frigské* a že znamená *chlieb*. Od tých čias boli ľudia v tom domnení, že frigský jazyk je najstarší na svete. K tejto naivnej rozprávke podobný pokus chce urobiť nedávno profesor Keen Bassel v Kolumbii. Tri deti celkom odlúčil od sveta, zamýšľajúc ich do piateho roku v divosti, od ľudí vzdialeno vychovať. Lež pokus sa mu nevydaril, ačpráve o ukrutnom zaobchádzaní ani reči byť nemohlo, ba profesor deti až rozmazal. Ale do veci sa zamiešala polícia, odobrala mu deti a ho ešte aj zažalovala pred súdom.

KU OBRAZKU.

Zvestovanie Panny Marie.

Tohto roku dňa 25. marca slávil sme sviatok Zvestovania Panny Marie, ten sviatok, keď sa zjavil Marii anjel Gabriel a pozdravil ju: „zdravá buď, milostou obdarená. Pán s tebou, požehnaná ty medzi ženami!“ Pokorná Maria sa na toto prefakla ale anjel ju potešil: „Neboj sa Maria, lebo si našla milosť u Boha. Aj, porodíš syna a nazveš meno jeho Ježiš. Ten bude Veľký a Synom Najvyššieho slúť bude!“ Pokorná Maria na toto zvestovanie odpovedala: „Som dievka Pána, nech sa stane vôľa Jeho!“ — Túto zvesť svätíme vo sviatok, v ktorého pomenovaní máme celý jeho vznešený význam.

K OBVESELENIU.

Na vicinálnej železnici.

Náčelník stanice zvolá:

— Tisíc hrmen! Vlak zabudol tuná vrece zemiakov Ondro, utekajte chytró s vrecem za železnicou!

*

Pomýlil sa.

— Pán lekár, a od tohoto vášho lieku skutočne trochu schudnem? — tázala sa tučná dáma.

— Pravdaže! — odpovedal lekár. — Mal som jedného pacienta, ktorý vážil už len 50 kilov, keď zomrel.

Budapešťianska bursa a úradným značením cien dňa 26. marca.									
Obilie	Jakosť dľa hekt.	Za 100 kilogr.		Cenne papiere	Peniaze	Tovar	Cenne papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	7.95	8.35	Štátny dlh.					
pešťianska	77-81	7.90	8.70	Uhorská zlatá renta 4%	121.50	122.25	Prvá uhor. poisť. spol.	4125.—	5041.—
stolnobebrádska	77-81	7.95	8.35	korunová renta 4%	99.20	99.50	Pešť. uh. kupec. b.	1196.—	1200.—
Raž (žito)	70-72	6.30	6.40	Uhorské regálové úpisý 4½%	100.25	101.25	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa	7870.—	7900.—
Jačmeň na krm.	60-62	4.20	4.45	premiové úpisý	151.00	152.00	Šaigó-tarjánska baňa na uhlie	570.—	575.00
na páku	62-64	5.20	6.00	Uhorská tiško-segedínska požička 4%	141.50	142.50	Záložné listy.		
na várku	64-66	6.50	8.00	Uhorská žel. požička 4½% v zl.	122.25	123.50	Uhorského pozem. úverkového ústavu 5%	101.00	102.00
Ovos	39-41	5.80	6.30	vyvážkové úpisý 4%	102.25	103.—	Uhorského úver. záložného ústavu 4½%	100.50	101.00
Kukurica	73	3.60	3.70	Spoločná požička v bel. peniazoch 4½%	101.00	102.00	Uh. úver. ústavu s premiou 4%	100.—	101.50
Prosó	—	4.90	5.20	Zreby.			Peniaze.		
Repica	—	—	—	Spolku „Jo sziv“	3.40	3.80	Cisársky dukát	5.67	5.72
Dateľinové semá, luc.	—	42.00	48.00	Uhorského „Červeného križa“	8.00	8.50	Dvadsať-frankovník	9.51	9.55
„Červené“	—	25.—	28.—	Rakúskeho	20.50	21.00	Nemecká ríšska marka	58.65	58.85
Svínská masť pešťianska	—	55.—	56.00	Bazilika	6.25	6.50	Striebro	—	—
„vidiecka“	—	—	—						

Kuhtládiareň Viktora Hornyánszkého v Budapešti.